

90-lecie urodzin Profesora Witolda Niewiadomskiego

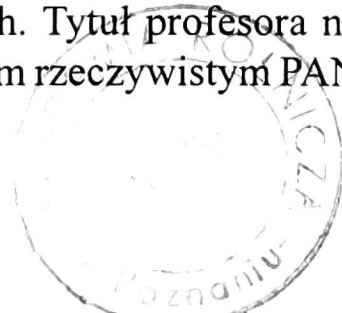
Prof. zw. dr, dr h.c. multi, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk Witold Niewiadomski — żołnierz września, nauczyciel akademicki o głębokich zasadach moralnych, wzór samodyscypliny i racjonalizacji pracy — w dniu 2 stycznia 2001 roku ukończył lat 90.

Urodzony we Lwowie, świadectwo dojrzałości uzyskał w Krakowie w 1929 r., natomiast studia wyższe na Wydziale Rolnym UJ ukończył w 1933 r. z wynikiem celującym. Pracę rozpoczął pod kierunkiem Doc. B. Świętochowskiego w Zakładzie Uprawy Torfowisk pod Sarnami. Tu zapoznał się z zasadami gospodarowania na zmeliorowanych torfowiskach, techniką doświadczalnictwa polowego oraz metodami analizy gleby i roślin; zgromadził dokumentację do rozprawy doktorskiej.

Jako dowódca plutonu walczył w Armii Karpaty od Krynicy po Lwów. W dniu 29.09.1939 r. dostał się do niewoli niemieckiej, gdzie przebywał 5,5 roku. Uczestniczył w 600-kilometrowym „marszu śmierci” z Gross-Born do Lubeki; oswobodzony przez pancerne jednostki kanadyjskie w dniu 2.05.1945 r.

Po powrocie do kraju (1946 r.) podjął asystenturę u Prof. B. Świętochowskiego, w Katedrze Ogólnej Uprawy Roli i Roślin na Wydziale Rolnym Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu. Doktoryzował się w 1947 r., natomiast habilitował w 1950 na podstawie rozprawy — „Ekspertyza przedmelioracyjna regionu bagien Augustów–Grajewo–Goniądz–Sztabin”.

W lutym 1951 roku został służbowo przeniesiony z Wrocławia do tworzonej WSR w Olsztynie, na stanowisko docenta, z zadaniem zorganizowania i kierowania Katedrą Ogólnej Uprawy Roli i Roślin. W 1954 r. przejął funkcję Prodziekana, w rok później — Prorektora ds. dydaktyczno-wychowawczych. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1954, zwyczajnego w 1964; członkiem rzeczywistym PAN został w 1974 roku.

F₁C-24

W działalności dydaktycznej wykreował wzorzec nauczyciela akademickiego, zatroskanego o nowatorstwo przekazywanych treści, zwłaszcza w seminariach dyplomowych. Kształtowanie pedagogów akademickich zaowocowało 22 doktorami, z których 12 uzyskało później wyższe stopnie oraz tytuły profesorskie.

W okresie 30-lecia kierowania Katedrą podejmował badania z zakresu ekologii i sposobów zagospodarowania terenów niepłaskich; efektywności różnych technik uprawy roli; rejonizacji i płodozmianu; ochrony ekosystemów; znaczenia lasów i zadrzewień śródpolnych w krajobrazie.

Lista publikacji obejmuje 303 pozycje, w tym: rozprawy, monografie i artykuły naukowe — 222, książki i broszury — 11, prace popularnonaukowe — 70; ponadto jest autorem szeregu materiałów niepublikowanych, takich jak analizy, ekspertyzy, raporty, prognozy i inne. Nie sposób zliczyć recenzji prac doktorskich i habilitacyjnych oraz wniosków na tytuły profesorskie.

Do czołowych rozpraw analitycznych Profesora Niewiadomskiego należą:

Erozja: System gospodarki w zlewni mazurskiej w świetle 10-letnich badań (1954–1964) WSR w Olsztynie, 1964; Badania nad erozją gleb na północy Polski (okres 1950–1967), 1968.

Płodozmian: Główne problemy teoretyczne specjalistycznych zmianowań, 1980; Tolerancja 9 ważniejszych gatunków uprawnych na wieloletni siew po sobie, 1980 (współautorzy J. Adamiak i K. Zawiślak); Postęp w teorii konstruowania płodozmianów, 1987; Nauka o płodozmianach — stan i perspektywy, 1995.

Regionalizacja: Regionalizacja — czołowy problem polskiego rolnictwa, 1958; Podział północno-wschodnich ziem na regiony, podregiony i mikroregiony przyrodniczo-rolnicze, 1964.

Ochrona ekosystemów: Utechnicznienie rolnictwa a ochrona gleby, 1973; Ekologiczne skutki intensyfikacji rolnictwa, 1979; Rozważania o plonotwórczej funkcji gleby, 1985.

Zadrzewienia: Zadrzewienie — jedno z ogniw intensyfikacji rolnictwa, 1966; Lesistość i zadrzewienia a rolnictwo w Polsce, 1973.

A oto ujęcia syntetyczne — efekt wieloletnich przemyśleń nad uzdrowieniem rolnictwa — przed wejściem do UE: Rolnictwo jutra, 1993; Progi polskiego rolnictwa, 1997; Nauką przeorać rolnictwo, 2000.

W ciągu wieloletniej działalności w PAN od podstaw zorganizował przy V Wydziale Komitet Uprawy Roślin i przez 12 lat nim kierował, inspirując liczne konferencje naukowe, wydawanie zeszytów problemowych, zespołowe opracowanie książek. Są to: „Poradnik dla rolników ziem północno-wschodnich” (1961), „Podstawy agrotechniki” (3 wydania 1971, 1975 i 1983), „Węzłowe zagadnienia rolnictwa Polski Północno-Wschodniej” (1980), „Słownik agro-bio-techniczny” (1992) — ponad 6000 definicji haseł (zespołowy, 8-letni wysiłek 106 autorów).

W 1976 r. nawiązał współpracę z Katedrą Systemów Rolniczych VŠZ w Brnie, reprezentowaną przez śp. Prof. dr. Jarosława Krejčiča. Skoncentrowano się na pro-

blematyce płodozmianowej. Bogate wyniki badań przedstawiano na konferencjach w Olsztynie (1978, 1984, 1991) i Brnie (1980, 1987). Łącznie wydano 10 zeszytów z aż 330 rozprawami.

Polski dorobek w zakresie produkcji roślinnej promował na konferencjach w b. RWPG: Mińsk 1957, Markkleberg 1965, Budapeszt 1965, Warna 1968, Lublin 1968, Bukareszt 1970, Wrocław 1970, Karcag 1972, Warszawa–Puławy–Olsztyn 1972, Brno 1974, Moskwa 1974, Brno 1979, Brno 1989.

Długa jest lista orderów i medali, jakimi szczyli się Profesor: Krzyż Komandorski OOP, Krzyż Oficerski OOP, Medal Papieski — Gaude Mater Polonia — Jana Pawła II, Medal Senatu RP — „Dobro Rzeczypospolitej Najwyższym Prawem”, Medale: im. Michała Oczapowskiego i im. Mikołaja Kopernika PAN, „Weteran Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny” — Patent 1069 Premiera J. Buzka, Medal 50-lecia Uczelni Olsztyńskiej „Bene De Academia Meritus 1950–2000”, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Złoty Medal VŠZ w Brnie i inne.

Jest laureatem licznych wyróżnień regionalnych, w tym: „Zasłużony dla Warmii i Mazur”, „Zasłużony Pracownik Rolnictwa”, „Honorowy Obywatel Miasta Olsztyna” oraz — resortowe, regionalne, uczelniane i Prezydium WRN w Olsztynie.

Za twórczy wkład do nauk rolniczych został czterokrotnie uhonorowany najwyższą dystynkcją akademicką — Doctor Honoris Causa.

Prof. dr hab. Kazimiera Zawiślak
Prof. dr hab. Janusz Nowicki